

PROCEDURY POMOCY PSYCHOLOGICZNO - PEDAGOGICZNEJ

**ZESPÓŁ SZKÓŁ
TECHNICZNYCH
W GRUDZIĄDZU**

Spis treści:

1. Pomoc psychologiczno pedagogiczna – zasady jej udzielania
2. Procedura postępowania w przypadku dostarczenia do szkoły opinii lub orzeczenia PPP – dostosowanie wymagań
3. Zadania nauczycieli i specjalistów w szkole w zakresie PPP
4. Zakres dostosowania wymagań edukacyjnych wynikających z programu nauczania do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia

1

Pomoc psychologiczno pedagogiczna – zasady jej udzielania

I. Pomoc psychologiczno-pedagogiczna udzielana uczniowi w szkole polega na rozpoznawaniu i zaspokajaniu indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych ucznia oraz rozpoznawaniu indywidualnych możliwości psychofizycznych ucznia i czynników środowiskowych wpływających na jego funkcjonowanie w szkole, w celu wspierania potencjału rozwojowego ucznia i stwarzania warunków do jego aktywnego i pełnego uczestnictwa w życiu szkoły oraz w środowisku społecznym.

II. Potrzeba objęcia ucznia pomocą psychologiczno-pedagogiczną w szkole wynika w szczególności:

- 1) z niepełnosprawności;
- 2) z niedostosowania społecznego;
- 3) z zagrożenia niedostosowaniem społecznym;
- 4) z zaburzeń zachowania lub emocji;
- 5) ze szczególnych uzdolnień;
- 6) ze specyficznych trudności w uczeniu się;
- 7) z deficytów kompetencji i zaburzeń sprawności językowych;
- 8) z choroby przewlekłej;
- 9) z sytuacji kryzysowych lub traumatycznych;
- 10) z niepowodzeń edukacyjnych;
- 11) z zaniedbań środowiskowych związanych z sytuacją bytową ucznia i jego rodziny, sposobem spędzania czasu wolnego i kontaktami środowiskowymi;
- 12) z trudności adaptacyjnych związanych z różnicami kulturowymi lub ze zmianą środowiska edukacyjnego, w tym związanych z wcześniejszym kształceniem za granicą.

III. Pomoc psychologiczno-pedagogiczna udzielana w szkole rodzicom uczniów i nauczycielom polega na wspieraniu rodziców i nauczycieli w rozwiązywaniu problemów wychowawczych i dydaktycznych oraz rozwijaniu ich umiejętności wychowawczych w celu zwiększenia efektywności pomocy udzielanej uczniom. W szkole pomoc psychologiczno – pedagogiczna jest udzielana rodzicom uczniów i nauczycielom w formie porad, konsultacji, warsztatów i szkoleń.

IV. Pomoc psychologiczno-pedagogiczna w szkole jest udzielana z inicjatywy:

- 1) ucznia;

- 2) rodziców ucznia;
- 3) dyrektora szkoły
- 4) nauczyciela, wychowawcy grupy wychowawczej lub specjalisty, prowadzących zajęcia z uczniem;
- 5) pielęgniarki środowiska;
- 6) poradni;
- 7) pracownika socjalnego;
- 8) asystenta rodziny;
- 9) kuratora sądowego;
- 10) organizacji pozarządowej, innej instytucji lub podmiotu działających na rzecz rodziny, dzieci i młodzieży.

Korzystanie z pomocy psychologiczno – pedagogicznej w szkole jest dobrowolne i nieodpłatne.

V. W szkole pomoc psychologiczno-pedagogiczna jest udzielana w trakcie bieżącej pracy z uczniem oraz przez zintegrowane działania nauczycieli i specjalistów, a także w formie:

1) Zajęć rozwijających uzdolnienia - organizuje się dla uczniów szczególnie uzdolnionych. Liczba uczestników zajęć nie może przekraczać 8 osób.

2) Zajęć rozwijających umiejętności uczenia się – organizuje się dla uczniów w celu podnoszenia efektywności uczenia się.

3) Zajęć dydaktyczno-wyrównawczych – organizuje się dla uczniów mających trudności w nauce, w szczególności w spełnieniu wymagań edukacyjnych wynikających z podstawy programowej kształcenia ogólnego dla danego etapu edukacyjnego. Liczba uczestników do 8 osób.

4) Zajęć specjalistycznych:

- Zajęcia korekcyjno – kompensacyjne organizuje się dla uczniów z zaburzeniami i odchyleniami rozwojowymi, w tym specyficznymi trudnościami w uczeniu się. Liczba uczestników zajęć nie może przekraczać 5.
- Zajęcia logopedyczne organizuje się dla uczniów z deficytami kompetencji i zaburzeniami sprawności językowych. Liczba uczestników zajęć nie może przekraczać 4.
- Zajęcia rozwijające kompetencje emocjonalno – społeczne organizuje się dla uczniów przejawiających trudności w funkcjonowaniu społecznym. Liczba uczestników zajęć nie może przekraczać 10, chyba że zwiększenie liczby uczestników jest uzasadnione potrzebami uczniów.

- Inne zajęcia o charakterze terapeutycznym organizuje się dla uczniów z zaburzeniami i odchyleniami rozwojowymi mającymi trudności w funkcjonowaniu w szkole oraz aktywnym i pełnym uczestnictwem w życiu szkoły. Ilość uczestników – do 10 osób.

5) Zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu;

6) Indywidualizowana ścieżka kształcenia - jest organizowana dla ucznia mogącego uczęszczać do szkoły, ale ze względu na trudności w funkcjonowaniu wynikającym w szczególności ze stanu zdrowia nie mogą realizować wszystkich zajęć wspólnie z oddziałem szkolnym i wymagają dostosowania organizacji i procesu nauczania do ich specjalnych potrzeb edukacyjnych.

- indywidualizowana ścieżka obejmuje wszystkie zajęcia edukacyjne, które są realizowane wspólnie z oddziałem szkolnym oraz indywidualnie z uczniem,

- nauczyciele prowadzący zajęcia z uczniem objętym indywidualizowaną ścieżką podejmują działania ukierunkowane na poprawę funkcjonowania ucznia w szkole.

Indywidualnej ścieżki nie organizuje się dla uczniów objętych kształceniem specjalnym oraz indywidualnym nauczaniem art.127 ust. 19 i 20 ustawy.

7) porad i konsultacji;

8) warsztatów.

VI. O ustalonych dla ucznia formach, okresie udzielania pomocy psychologiczno – pedagogicznej oraz wymiarze godzin informuje rodziców dyrektor szkoły lub osoba przez niego wyznaczona.

VII. Do zadań nauczycieli, wychowawców i specjalistów w szkole należy w szczególności:

- 1) rozpoznawanie indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych uczniów;
- 2) określenie mocnych stron, predyspozycji, zainteresowań i uzdolnień uczniów;
- 3) rozpoznanie przyczyn niepowodzeń edukacyjnych lub trudności w funkcjonowaniu uczniów, w tym barier i ograniczeń utrudniających funkcjonowanie uczniów i ich uczestnictwo w życiu szkoły;
- 4) podejmowanie działań sprzyjających rozwojowi kompetencji oraz potencjału uczniów w celu podnoszenia efektywności uczenia się i poprawy ich funkcjonowania;

5) współpraca z poradnią w procesie diagnostycznym i postdiagnostycznym, w szczególności w zakresie oceny funkcjonowania ucznia, barier i ograniczeń w środowisku, efektów podejmowanych działań.

6) W przypadku:

- stwierdzenia, że uczeń ze względu na potrzeby rozwojowe lub edukacyjne oraz możliwości psychofizyczne wymaga objęcia pomocą psychologiczno – pedagogiczną, nauczyciel, wychowawca lub specjalista niezwłocznie udzielają uczniowi tej pomocy w trakcie bieżącej pracy z uczniem i informują o tym wychowawcę klasy.

Następnie:

- wychowawca klasy informuje innych nauczycieli o potrzebie objęcia ucznia pomocą psychologiczno – pedagogiczną w trakcie ich bieżącej pracy z uczniem, jeżeli stwierdza taką potrzebę;
  - we współpracy z nauczycielami lub specjalistami planuje i koordynuje pomoc psychologiczno – pedagogiczną w ramach zintegrowanych działań nauczycieli oraz bieżącej pracy z uczniem;
  - wychowawca klasy oraz nauczyciele lub specjaliści, planując udzielenie uczniowi pomocy psychologiczno – pedagogicznej współpracują z rodzicami ucznia albo pełnoletnim uczniem;
- Gdy uczeń jest objęty pomocą psychologiczno – pedagogiczną specjaliści udzielający uczniom pomocy p-p wspierają nauczycieli obowiązkowych zajęć edukacyjnych w dostosowaniu sposobów i metod pracy do możliwości psychofizycznych ucznia.
Ponadto nauczyciele oceniają efektywność udzielanej pomocy i formułują wnioski dotyczące dalszych działań mających na celu poprawę funkcjonowania ucznia.

Jeżeli mimo udzielanej uczniowi pomocy psychologiczno – pedagogicznej w szkole nie następuje poprawa funkcjonowania ucznia, to dyrektor szkoły, za zgodą rodzica lub pełnoletniego ucznia występuje do poradni z wnioskiem o przeprowadzenie diagnozy i wskazanie rozwiązania problemu ucznia.

Przy planowaniu pomocy psychologiczno – pedagogicznej dla uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego lub opinie PPP, oprócz w/w działań należy także uwzględnić zalecenia zawarte w dokumentach.

2

Procedura postępowania w przypadku dostarczenia do szkoły opinii lub orzeczenia PPP – dostosowanie wymagań

1. Rodzic lub uczeń przekazuje opinię lub orzeczenie PPP pedagogowi szkolnemu, który prowadzi centralny rejestr danych. Następnie pedagog szkolny przekazuje kopię opinii wychowawcy klasy, który informuje wszystkich nauczycieli uczących na temat zaleceń PPP.
2. Po zapoznaniu się z zaleceniami PPP, nauczyciel uczący składa podpis na kopii dokumentu.
3. Nauczyciele uczący danego ucznia mają obowiązek stosować się do zaleceń PPP.
4. Wszyscy nauczyciele uczący danego wchodzi w skład zespołu ds. pomocy psychologiczno – pedagogicznej . Koordynatorem tego zespołu jest wychowawca klasy.
5. Zespół ds. pomocy spotyka się co najmniej dwa razy w ciągu roku szkolnego.
6. W skład zespołu wchodzi nauczyciele uczący danego ucznia. W spotkaniach mogą brać udział również rodzice ucznia oraz zaproszeni przez szkołę lub rodziców specjaliści.
7. Na pierwszym spotkaniu, po rozpoznaniu potrzeb ucznia, zespół opracowuje Karty Dostosowania Wymagań (uwzględniając zalecenia opinii) lub Indywidualne Programy Edukacyjno – Terapeutyczne (na podstawie orzeczenia i zaleceń PPP).
8. Spotkania zespołu nauczycieli uczących ucznia posiadającego opracowany IPET odbywają się 2 razy w roku, podczas których dokonywana jest wielospecjalistyczna ocena poziomu funkcjonowania ucznia w szkole.

3

Zadania nauczycieli i specjalistów w szkole w zakresie PPP

Wychowawca jako koordynator PPP.

ZADANIA WYCHOWAWCY KLASY

1. Integrowanie zespołu klasowego.
2. Diagnoza wychowawcza **zespołu klasowego, rozpoznanie potencjalnych możliwości i indywidualnych potrzeb każdego ucznia** (w tym rozpoznanie sytuacji zdrowotnej ucznia, materialnej, rodzinnej, problemów dydaktycznych i wychowawczych, zainteresowań, wyników na poprzednim etapie edukacyjnym) **oraz przekazanie wyników diagnozy innym nauczycielom uczącym.**
3. Organizowanie pomocy uczniom z **niepowodzeniami szkolnymi**, w tym uczniom ze **specyficznymi trudnościami w nauce** oraz systematyczny monitoring postępów tych uczniów.
4. Organizowanie pomocy uczniom z **problemami zdrowotnymi (choroby przewlekłe i niepełnosprawność)** i systematyczne obserwowanie tych uczniów.
5. Organizowanie pomocy uczniom z **problemami w zachowaniu (niedostosowanie społeczne, zagrożenie niedostosowaniem)** oraz systematyczny monitoring zachowania tych uczniów. Podejmowanie działań mediacyjnych i interwencyjnych w sytuacjach kryzysowych.
6. Wspieranie uczniów **szczególnie uzdolnionych** (różne formy pomocy w tym typowanie do stypendium).
7. Działania na rzecz organizowania pomocy **uczniom z problemami adaptacyjnymi**. (związanymi z różnicami kulturowymi lub ze zmianą środowiska edukacyjnego w tym z wcześniejszym kształceniem za granicą).
8. Organizowanie pomocy uczniom z **zaburzeniami komunikacji językowej**.

9. Organizowanie działań opiekuńczych uczniom w **trudnej sytuacji rodzinnej i zaniedbanych środowiskowo** (np. trudna sytuacja materialna/bytowa rodziny, rodziny niepełne, wielodzietne, choroba w rodzinie, nałogi w rodzinie, rodzice za granicą).
10. Organizowanie pomocy uczniom w **sytuacjach traumatycznych i kryzysowych**.
11. Stałe monitorowanie **frekwencji** uczniów.
12. Stałe monitorowanie **osiągnięć dydaktycznych** uczniów.
13. Realizacja działań wychowawczych i profilaktycznych wynikających z **programu wychowawczo - profilaktycznego szkoły, w tym działań antydyskryminacyjnych**.
Wspólna z rodzicami i uczniami analiza działań wychowawczych
  - Rozwijanie umiejętności interpersonalnych u uczniów (wzmacnianie poczucia własnej wartości, zachowania asertywne, bezpieczne komunikowanie, aktywne słuchanie)
  - Prowadzenie edukacji prozdrowotnej i promocji zdrowia (potrzeba dbania o zdrowie, higiena osobista okresu dojrzewania, higiena pracy i odpoczynku, racjonalne odżywianie)
  - Wdrażanie do odpowiedzialności i dbałości o własne prawa oraz do poszanowania praw innych (zapoznanie z prawami i obowiązkami ucznia oraz z przepisami prawa funkcjonującymi w szkole, zapoznanie z obowiązującym prawodawstwem w stosunku do nieletnich i pełnoletnich (czyny zabronione, czyny karalne, funkcjonariusz publiczny)
  - Kształtowanie właściwych postaw wobec zagrożeń związanych ze środkami uzależniającymi
  - Przeciwdziałanie przemocy i agresji (reagowanie na zjawiska przemocy, techniki hamowania i rozładowania agresji)
  - Bezpieczne zachowania w szkole i poza nią (zapoznanie z przepisami ruchu drogowego, bezpieczne zachowanie na lekcjach podczas przerw i wycieczek, pierwsza pomoc przedlekarska)
  - Wspieranie ucznia w dokonywaniu wyboru dalszego kierunku kształcenia, zawodu, planowanie kariery zawodowej)

14. Organizowanie spotkań zespołów nauczycieli uczących dany oddział, zespołu do spraw pomocy psychologiczno- pedagogicznej,
15. prowadzenie „teczki wychowawcy” (ewentualnie) inna forma prowadzenia dokumentacji,
16. Koordynowanie pomocy psychologiczno – pedagogicznej w klasie,
17. Prowadzenie spotkań i dokumentacji zespołu do spraw pomocy psychologiczno – pedagogicznej ,
18. Ocena skuteczności pomocy.
19. Rozwijanie umiejętności wychowawczych u rodziców.
20. Inne...

Zakres dostosowania wymagań edukacyjnych wynikających z programu nauczania do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia
--

Obniżony poziom analizy i syntezy słuchowej
--

• indywidualizacja oceniania prac pisemnych
• opisowe ocenianie błędów pod warunkiem systematycznej pracy nad pisownią i znajomością reguł ortograficznych
• na językach ocenianie treści a nie błędów, oceniamy pozytywnie, jeśli wyraz został napisany zgodnie z wymową
• nieodpytywanie czytania głośnego na forum klasy
• upewnianie się czy uczeń rozumie polecenie
• złagodzenie kryteriów wymagań z języków obcych

Słaba pamięć słuchowa

• wydłużenie czasu potrzebnego na przygotowanie, np. pamięciowego opanowania wiersza, tabliczki mnożenia, zasad itp.
• wcześniejsze informowanie o planowanych zadaniach
• podawanie treści wolniej, dzielenie na małe części, (zadania na części) powtarzanie tekstu
• niezadawanie złożonych poleceń, sprawdzanie czy uczeń zrozumiał polecenie

Obniżony poziom analizy i syntezy wzrokowej
--

• nieodpytywanie czytania głośnego na forum klasy
• indywidualizacja oceniania prac pisemnych i staranności pisma
• opisowe ocenianie błędów pod warunkiem systematycznej pracy nad pisownią i znajomością reguł ortograficznych – w dyktandach uzupełnianie luk wyrazowych, wcześniejsze zapoznanie z wyrazami. Nie poprawiamy i nie kreślimy prac na czerwono – wypisujemy błędy
• zastępowanie dyktand tekstami z lukami
• na językach ocenianie treści a nie błędów, oceniamy pozytywnie, jeśli wyraz został napisany zgodnie z wymową
• kierować do ucznia (w mowie, jak i w piśmie) krótkie, proste i jasne polecenia

Słaba pamięć wzrokowa

• wydłużenie czasu pracy
• dzielenie materiału na mniejsze partie
• systematyczne sprawdzanie prac domowych
• prośenie o głośne powtórzenie poleceń
• zastępowanie dyktand tekstami z lukami
• złagodzenie kryteriów wymagań z języków obcych
• częstsze sprawdzanie zeszytów, ustalenie sposobów poprawy błędów

<ul style="list-style-type: none"> • dawanie czasu na przygotowanie się do dyktanda poprzez podanie trudniejszych wyrazów, zdań
<ul style="list-style-type: none"> • zastępowanie dyktando tekstem z lukami lub pisaniem z pamięci
<ul style="list-style-type: none"> • nieomawianie błędów wobec całej klasy
<ul style="list-style-type: none"> • nieobniżanie ocen za błędy ortograficzne i graficzne
<ul style="list-style-type: none"> • nie należy obniżać ocen za poprawność ortograficzną prac pisemnych ze wszystkich przedmiotów nauczania

Zaburzenia w orientacji przestrzeni
<ul style="list-style-type: none"> • dzielenie materiałów na klasówkach na mniejsze partie
<ul style="list-style-type: none"> • przejrzyste rozmieszczanie poleceń na kartce, na jednej stronie umieszczać mało poleceń
<ul style="list-style-type: none"> • wydłużenie czasu pracy
<ul style="list-style-type: none"> • upewnianie się czy uczeń rozumie polecenie

Obniżona koordynacja wzrokowo- ruchowa
<ul style="list-style-type: none"> • dostosowanie pracy do tempa ucznia
<ul style="list-style-type: none"> • potwierdzanie prawidłowości wykonanych zadań

Niski poziom grafomotoryczny i słaba sprawność manualna
<ul style="list-style-type: none"> • nieocenianie staranności pisma, oceniamy treść, ocenianie prac pod kątem merytorycznym, a nie graficznym ,nieocenianie poziomu graficznego prac pisemnych ucznia (nieobniżanie ocen)
<ul style="list-style-type: none"> • wydłużanie czasu pracy lub skracanie zadanie
<ul style="list-style-type: none"> • wolniejsze dyktowanie tekstu i upewnianie się czy uczeń zdążył napisać
<ul style="list-style-type: none"> • dzielenie materiału na mniejsze partie
<ul style="list-style-type: none"> • zauważanie nawet najmniejszego postępu i doceniamy włożony przez ucznia wysiłek
<ul style="list-style-type: none"> • umożliwienia korzystania z nasadki według wzoru H. Tymichowej
<ul style="list-style-type: none"> • nieocenianie estetyki pisma i zeszytów
<ul style="list-style-type: none"> • preferowanie wypowiedzi ustnych
<ul style="list-style-type: none"> • zezwalanie, by uczeń pisał wypracowania i prace kontrolne na komputerze
<ul style="list-style-type: none"> • w przypadku trudności z odczytaniem, odpytywać ucznia ustnie lub umożliwienie uczniowi głośnego odczytywania nieczytelnych fragmentów prac
<ul style="list-style-type: none"> • oceniać wkład pracy i zaangażowanie, a nie jakość wykonania prac plastycznych i technicznych.

Zaburzona koncentracja uwagi. Nadpobudliwość.
<ul style="list-style-type: none"> • wydłużanie czasu pracy
<ul style="list-style-type: none"> • sprawdzanie czy uczeń zrozumiał polecenie, usuwanie bodźców będących przyczyną rozproszeń, organizacja środowiska zewnętrznego (miejsce pracy dziecka, ograniczenie bodźców)
<ul style="list-style-type: none"> • opracowywanie kart pracy z ograniczoną ilością elementów
<ul style="list-style-type: none"> • stosowanie częstszych przerw
<ul style="list-style-type: none"> • kontrolowanie przez nauczyciela zapisu pracy domowej
<ul style="list-style-type: none"> • wydłużenie czasu pracy wykonywanych zadań /lub zmniejszenie ilości tychże zadań
<ul style="list-style-type: none"> • wydłużanie uczniowi czasu przeznaczonego na pisanie sprawdzianu
<ul style="list-style-type: none"> • dzielenie materiału do uczenia się na mniejsze fragmenty

• stosowanie jasnych i konkretnych komunikatów
• kontrolowanie porządku na miejscu pracy
• jasne ustalanie struktury przebiegu i czasu zajęć
• stworzenie katalogu zasad obowiązujących w czasie zajęć
• wdrażanie do samodzielnego organizowania pracy
• sprawdzanie czy uczeń zrozumiał polecenie
• wspomaganie wypowiedzi ucznia pytaniami
• stosowanie prostych, krótkich, możliwych do realizacji poleceń

Skrzyżowana lateralizacja
• nieocenianie błędów wynikających z mylenia stron czy kierunków (przyroda, historia, geometria, geografia)
• nieocenianie błędów wynikających z przestawienia liczb tylko poprawność metody czy techniki rozwiązania
• nieocenianie błędów wynikających z przestawiania liter czy sylab
• nieodpytywanie na forum klasy z głównego czytania, tylko indywidualnie
• kontrolowanie właściwej pozycji ciała ucznia podczas pisania i czytania

Zaniżona samoocena
• częste chwalenie za wkład pracy, wysiłek
• pomaganie uczniowi w odniesieniu sukcesu i dostrzeżenia go
• w działaniach dziecka branie pod uwagę chęci i wysiłku włożonego w wykonywane zadanie, ocenianie nie tylko osiągnięć, ale także starań, motywacji i chęci, chwalenie za najmniejsze sukcesy
• stosowanie wzmocnień pozytywnych w pracy z uczniem

Trudności z czytaniem
• pomaganie w poprawnym odczytywaniu poleceń
• unikanie głośnego odpytywania z czytania przy całej klasie
• ograniczanie tekstów do czytania i pisania na lekcji do niezbędnych notatek, których nie ma w podręczniku; jeśli to możliwe dawanie uczniowi gotowej notatki do wklejenia
• posługiwanie się prostymi tekstami – dostosowanymi do możliwości dziecka, wskazywanie wybranych fragmentów dłuższych tekstów do opracowania w domu i na nich sprawdzanie techniki czytania
• niekomentowanie sposobu czytania ucznia
• dawanie więcej czasu na czytanie tekstów, poleceń, szczególnie podczas pracy samodzielnej, sprawdzianów; w miarę potrzeby pomaganie w ich odczytaniu
• czytanie lektur rozłożyć w czasie, pozwalanie na korzystanie z książek mówionych
• unikać odpytywania głośnego czytania na forum klasy

Matematyka
• ograniczenie ilości wersji ćwiczeń do minimum (bazowanie na zadaniach łatwych i mało skomplikowanych – matematyka
• pozwolenie, by uczeń dokonywał obliczeń na kalkulatorze
• w ocenie pracy ucznia uwzględnianie poprawności toku rozumowania, a nie tylko prawidłowości wyniku końcowego. (przedmioty ścisłe)

• tam, gdzie jest taka możliwość, pozwolenie na korzystanie z gotowych wzorów, tablic
• rozłożenie w czasie nauki tabliczki mnożenia, częste przypominanie i utrwalanie
• w trakcie rozwiązywania zadań tekstowych sprawdzać, czy uczeń przeczytał treść zadania i prawidłowo ją zrozumiał
• w czasie sprawdzianów zwiększyć ilość czasu na rozwiązywanie zadań
• uwzględnić trudności związane z myleniem znaków działań, przestawianiem cyfr itp.
• materiał sprawiający trudność dłużej utrwalać

Zaburzenia funkcjonowania emocjonalnego
• monitorowanie stanu emocjonalnego ucznia
• zapewnienie o swoim zainteresowaniu sytuacją dziecka i gotowością niesienia pomocy
• wzmacnianie wiary we własne siły i możliwości poprzez częste pozytywne wzmocnienia, docenianie najmniejszych sukcesów
• motywowanie i nagradzanie systematycznej pracy
• bazowanie na mocnych stronach ucznia
• dostosowanie stopnia trudności zadań do możliwości ucznia
• ocena wysiłku wkładanego w wykonanie zadania, a nie samego efektu
• unikanie publicznego wygłaszania negatywnych opinii o uczniu
• kreowanie pozytywnego wizerunku dziecka w oczach klasy
• umożliwienie uczniowi odniesienia sukcesu
• ograniczanie sytuacji stresogennych
• umożliwienie odreagowania emocjonalnego
• stworzenie jasnego kodeksu zasad i norm
• wygaszanie zachowań niepożądanych poprzez odseparowanie ucznia, pozbawienie go uwagi, danie czasu na wyciszenie, stworzenie okazji do naprawienia wyrządzonych szkód
• zachęcanie do własnej aktywności, rozwijania zainteresowań i pasji
• stała współpraca z rodzicami i specjalistami pracującymi z dzieckiem
• dbanie o to, aby dziecko zanim rozpocznie nową aktywność, zawsze kończyło poprzednią

Zaburzenia funkcjonowania społecznego
• stworzenie jasnego kodeksu zasad i norm oraz uzyskanie zobowiązania dziecka do jego przestrzegania
• przypominanie i odwoływanie się do zasad, na które dziecko przystało
• promowanie i wzmacnianie postaw prospołecznych
• pomoc w wychodzeniu z niekorzystnych dla dziecka ról, tj. kozła ofiarnego, błazna klasowego, łobuza itp.
• kreowanie pozytywnego obrazu dziecka w oczach klasy
• zachęcanie do nawiązywania relacji z rówieśnikami
• kształtowanie prawidłowych postaw wobec rówieśników
• dbanie o integrację klasy, poprzez udział we wspólnych przedsięwzięciach, akcjach, wycieczkach, zabawach
• inspirowanie i nagradzanie działalności na rzecz innych osób
• promowanie postaw zachowań asertywnych
• wygaszanie zachowań niepożądanych poprzez odseparowanie ucznia, pozbawienie go uwagi, danie czasu na wyciszenie, stworzenie okazji do naprawienia wyrządzonych szkód
• zachęcanie do własnej aktywności, rozwijania zainteresowań i pasji
• stała współpraca z rodzicami i specjalistami pracującymi z dzieckiem

• promowanie samodzielności
• tworzenie, aranżowanie sytuacji kiedy uczeń może odnieść sukces
• chwalenie, wzmacnianie pozytywnie każdą rozwiązana przez ucznia sytuację trudną bądź konfliktową

Choroby przewlekłe (astma, hemofilia, padaczka, depresja, zaburzenia psychotyczne, cukrzyca, zaburzenia odżywiania, tj. bulimia i anoreksja, zaburzenia tikowe, zaburzenia lękowe)
• przerwy w pracy przy dużej męczliwości
• systematyczne nakierowywanie uwagi dziecka łatwo rozpraszającego się
• wydłużony czas pracy dla dziecka spowolnionego psychoruchowo
• budowanie motywacji do pracy, zachęcanie do przezwyciężania trudności przy zakłóconej przez chorobę emocjonalności
• udzielanie pozytywnych wzmocnień
• docenianie zarówno włożonego wysiłku, jak i efektu pracy
• pomoc w radzeniu sobie z negatywnymi emocjami
• uwrażliwienie pozostałych uczniów na trudności i cierpienie chorego kolegi
• przygotowanie uczniów do radzenia sobie w trudnych sytuacjach związanych z chorobą, wyposażenie w wiedzę dotyczącą sposobów zachowania w nagłych przypadkach, np. w sytuacji utraty przytomności, ataku padaczkowego, napadu astmy itp.
• pomoc w zrozumieniu ograniczeń wynikających z choroby, jej przyczyn i skutków
• brak nadmiernego ekspozowania obniżonych możliwości ucznia
• budowanie empatii wobec chorego ucznia
• zapobieganie izolacji i odrzuceniu dziecka poprzez włączanie dziecka w życie klasy; angażowanie w różne aktywności realizowane przez uczniów zdrowych, a bezpieczne dla chorego
• przydzielanie zadań i stawianie wyzwań dostosowanych do możliwości ucznia
• stwarzanie okazji do odniesienia sukcesu
• <u>w sytuacji, gdy choroba nie ma wpływu na funkcjonowanie ucznia w szkole</u> : traktowanie ucznia na równi z pozostałymi, tzn. nie faworyzować, nie zaniżać oczekiwań, nie chronić przed każdą frustracją,
• umożliwienie uczniowi udziału w zajęciach korekcyjno-kompensacyjnych, wyrównawczydydaktycznych, socjoterapeutycznych, itp.